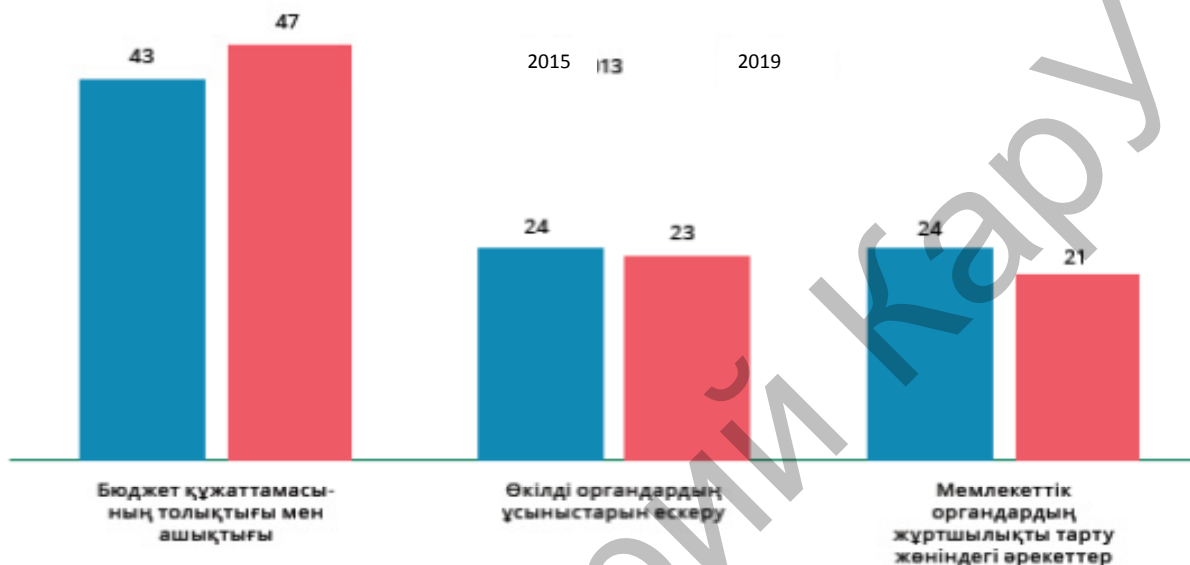

ескеріледі ме, олар жергілікті атқарушы орган ұсынған бюджетке ықпал ете алады ма – мұның барлығы мәслихат депутаттарының белсенділігіне байланысты.

Бұл критерий бойынша ашық ақпарат өкілді билік органдарының өңірдегі қаржылық және экономикалық жағдайға әсер ету деңгейін, депутаттар бюджетке, сондай-ақ бюджетті орындау жөніндегі жауапты және уәкілетті тұлғалардың баяндамаларына ескертпелер мен ұсыныстар енгізеді ме, қосымша ақпарат сұралады ма, бюджет қаражаттарын тиімсіз игерген бюджеттік бағдарлама әкімшілерін жауапқа тартады ма – осының барлығын көрсетуі тиіс. 100 баллдан алынған 23 баллдық нәтиже көрсетіп отырғандай, «минималды» ашықтық бұл сұрақтардың барлығына жауап беруге мүмкіндік бермейді. Сонымен бірге 2015 жылға қарағанда көрсеткіштің төмендеуі байқалады (сурет).

Сурет – Жергілікті бюджеттердің ашықтық индексі бағалаудың негізгі критерийлері (балл)

Фактілер көрсетіп отырғандай, басқаруды жақсарту үшін тек қана бір мөлдірлік аздық етеді және жұртшылықтың бюджетті қалыптастыруға қатысуы бюджеттің барынша мөлдірлігіне қатысты оң өзгерістерді арттыра алады. Жұртшылықтың қатысуы жақсы жұмыс істейтін және есепті бюджет жүйесінің маңызды компоненті болып табылады. «Жергілікті атқарушы органдардың жұртшылықты тарту жөніндегі әрекеті» атты үшінші критерий ең алдымен бюджет процесінің барлық кезеңінде жұртшылықтың билік органдарымен жоспарлы, тікелей қарым-қатынасына мүмкіндік беретін қажетті жағдайларды құруды бағалайды.

Әдебиеттер

1. Шайханова Г.С. Кодашева Г.С., Жубаев С.Д. Доходы местных бюджетов как определяющий фактор развития человеческого капитала // <http://www.group-global.org>
2. Ашық үкімет//<https://open.egov.kz/>

Накишпанова М.Д., 4 курс (академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарУ)
Ғылыми жетекші – аға оқытушы Ахметова А.С.

ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ МЕНЕДЖМЕНТТІҢ ДАМУ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ

Қазіргі уақытта практика да, басқару теориясы да дамып келеді. Сонымен бірге менеджмент тәжірибесінде өзгерістер теорияның сәйкес дамуына әкеледі. Сонымен қатар теорияның дамуы өз кезегінде басқару практикасына әсер етеді. Басқа адамдарды басқаратын адамдар менеджмент туралы, басқару принциптері туралы және басқару объектісіне әсер ету технологиялары туралы өз идеялары негізінде шешім қабылдайды. Осы мағынада менеджмент теориясы тәжірибеден бұрын келеді. Сонымен бірге теория менеджмент практикасына сәйкес дамиды, өйткені менеджменттегі нақты заңдылықтар алдымен тәжірибеде бекітіліп, содан кейін ғана теориямен сипатталады.

Қазіргі уақытта кез келген ұйым динамикалық өзгертін сыртқы ортаның әсерін сезінуде. Бұл әсерлер әр түрлі сипатта болуы мүмкін: бәсекелестер жаңа технологиямен бір қызметті арзан бағамен шығара бастады; тұтынушының үлкен сұранысын қамтамасыз ететін жаңа алмастырушы қызмет пайда болды; айырбас бағамы өзгерді; инфляция барлық табыстарды құнсыздандырды; дисконттау ставкасы кенеттен өсті және т.б. Мұндай жағдайларда ұйымның икемділігін, оның бейімделуін және басқару арқылы тиімді бейімделуін қамтамасыз ету қажет.

Осыған байланысты менеджмент өзінің мәні бойынша инновациялық сипатқа ие болады. Өз кезегінде менеджменттің инновациялық табиғаты персоналды үнемі даярлауды қажет етеді. Әрбір жұмысшы өзінің бүкіл еңбек өмірінде үнемі жаңа туындайтын өндірістік мәселелерді шешудің жаңа тәсілдерін және жаңа тәсілдерін игере отырып, оқуға мәжбүр болады. Оқыту үздіксіз үдеріске айналады. Мәселелерді шешу әдістері мен жаңа басқару технологиялары оқытудың тақырыбына айналуға.

XX және XXI ғасырлар тоғысында. менеджмент тәжірибесінде жаңа – білімді басқару деп аталатын бағыт пайда болды. Бұл адамдар жасай алатын, жетілдіретін және қолдана алатын ақпараттар мен білімдерді анықтау, пайдалану және хабарлаудың жүйелі процесі. Білім экономикалық процестің барлық салалары мен сатыларына енеді және оны өнімнен немесе қызметтен бөлу онсыз да қиын. Бүгінгі білім тек адам білетін нәрсе емес. Қазіргі әлемде білім сонымен қатар ұйымның «білетіні» ретінде түсініледі. Бұған оның материалдық емес активтері, сонымен қатар жалпы ұйым персоналының ұжымдық білімі мен ұжымдық тәжірибесі кіреді.

Білімді басқарудың орталық идеяларының бірі – бар білімді неғұрлым тиімді пайдалану. Бұрын ойлап тапқанды емес, бар тәжірибені белсенді әрі кеңінен қолдану маңызды. Бенчмаркинг әлемдік тәжірибеде кең етек алды.

Бенчмаркинг – бұл менеджменттің арнайы технологиясы, бұл ұйымның тәжірибесіне ең жақсы ұйымдардың технологиялары, стандарттары мен жұмыс әдістері енгізілетіндігін білдіреді. Бенчмаркинг – бұл үздік ұйымдарды анықтаудың жүйелі процесі, олардың ұйымдарының озық тәжірибелерін пайдалану мақсатында олардың өнімдерін және өндіріс әдістерін бағалау.

Қазіргі өндіріс процесінің тағы бір ерекшелігі – жұмысшылардың көпшілігінде еңбек пәні өзгерді. Прогрессивті ақпараттық-коммуникациялық технологиялар ең қуатты басқару факторына айналуға. Ақпараттық жүйелер кәсіпорынның өндірістік аппаратының маңызды компонентіне айналуға. Жаңа ақпараттық технологиялар желінің жаңа мүмкіндіктерін туғызады, бұл еңбек бөлінісін жаңа деңгейге шығарады, өнім тізбегі мен тарату желілерін құруға мүмкіндік береді. Кәсіпорындар арасындағы дәстүрлі шекаралар жойылуда. Бұл жаңа жағдайлар осы желілердің сәттілігін қамтамасыз ете алатын жаңа басқару әдістерін қажет етеді. Желілер ішіндегі басқару әдістері мен формалары желілік басқару деп аталатын мазмұнға айналды.

Менеджменттің әртүрлі арнайы түрлері әзірленуде: муниципалдық менеджмент, тәуекелдерді басқару, университеттерді басқару, қалдықтарды басқару, қаржылық менеджмент, компанияның беделін басқару, клиенттердің адалдығын басқару, бренд менеджмент, имидж менеджменті, инвестициялық менеджмент, инновациялық менеджмент, бизнесті қайта құру, дағдарысқа қарсы менеджмент т.б. Көп жағдайда арнайы менеджменттің дербес түрін қалыптастыру іс-әрекеттің осы түріне тән басқарудың арнайы техникасы, әдістері мен технологияларын дамытуды болжайды. Менеджменттің барлық арнайы түрлері көбіне қолданбалы сипатта болады және олардың дамуы көбіне сәйкес арнайы салалардағы басқару практикасын жалпылауға негізделген.

Бүгінгі күні біздің көпшілігіміз өзіміздің ұйымдастырылмағандығымыздан зардап шегетінін атап өткім келеді, бірақ бұл кемшілік оңай жойылатындардың бірі болып табылады. Профессор Р.С. Каренов менеджмент тұжырымдамасын ұсынады, оның негізгі принциптері жылдамдық, ұйымшылдық, ұқыптылық. Р.С.Кареновтың жарияланған монографиялары, ең алдымен, көп жылдық практикалық тәжірибені – шағын кәсіпорындарды да, ірі және өте ірі компанияларды да басқару негізінде жинақталды. Сондықтан бұл кітаптар жоғары басшылық қызметтерде жүрген адамдарға нұсқаулық болуы керек. Олар олардың құзыреттілік деңгейін бағалауға, әлсіз жақтарын анықтауға, жұмысының тиімділігін арттыруға және сәйкесінше өздері жауап беретін кәсіпорынның қызметін жақсартуға көмектеседі. Жаңадан бастаған менеджерлер мен менеджмент саласында жұмыс істегісі келетіндердің барлығына бұл кітаптар менеджмент дегеніміз туралы тұтас түсінік қалыптастыруға көмектеседі, кәсіби өсу мен дамудың бағыттарын ұсынады.

Әдебиеттер:

1. https://studme.org/107809106498/menedzhment/tendantsii_razvitiya_sovremennogo_menedzhmenta
2. <https://articlekz.com/article/8498>